

Giresun mebusu Hakkı Tarık Beyin, avukatlık kanununun bazı maddelerini değiştiren kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra ilâvesine dair 2/74 ve Gümüşane mebusu Hasan Fehmi ve Kayseri mebusu Sait Azmi Beylerin, af kanununa müzeyyel 2/110 numaralı kanun teklifleri ve Adliye encümeni mazbatası

Giresun mebusu Hakkı Tarık Beyin, Avukatlık kanununun bazı maddelerini değiştiren kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra ilâvesine dair 2/74 numaralı kanun teklifi

2 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Avukatlık kanunu, bu kanuna göre çalışabilmek hakkını, önce yüksek mekteplerden çıkma avukatlara tanımıştır; sonra bazı şahsî vasıflarla müktesep haklara yahut bazı yerlerin hususî ihtiyaçlarına bakarak dava vekili adile de avukatlık yapabilecek kimse ve yapılacak yerler kabul etmiştir. Dava vekilleri ancak avukatların baro teşkil etmediği yerlerde çalışabilirler. Dava vekili adile çalışabilmek te ruhsatname almış olmağa bağlıdır.

Bu dava vekillerinden bir kısmı vardır ki bunlar gerek tahsilleri ve tahsillerini yarıda bırakan vatan hizmetleri bakımından, gerek ruhsatname ile geçirdikleri zamanın uzunluğu ve muvaffakiyetleri itibarile bu günkü kanun hükmünde küçük bir değişiklik lüzumunu hatırlatır. Bunlar da bu gün sayısı beşi bulunduğu yerlerde ya muhacerete veya bu işten vaz geçmeğe mecbur bırakılan dava vekilleri arasında olanlardır. Bunları bu aradan alıp hiç olmazsa adliyede küçük, büyük kısa bir vazife gördükten sonra dava vekilliği yapabilmek hakkını alanlar kadar bu işlerinde bir istikrar teminatına mazhar kılmayı pek yerinde bulurum. Bu maksatlardır ki avukatlık kanununda bir değiştirme teklifi takdim ediyorum. Orada saydığım kazanılmış vasıflara bir de yeniden bir imtihan kaydı daha koyduğuma göre gene baro teşekkül etmeyen yerlere munhasır kalacak olan bu müsaadenin kabulünde avukatlık kanununun korunması icap eden ruhuna bir aykırılık olmak şöyle dursun, bütün bu vasıfları kendi dürüst gayretleriyle kazananlara haklı bir mükâfat vermek değeri bulurum.

Giresun mebusu

H. Tarık

Kanun teklifi

MADDE 1 — Avukatlık kanununun bazı maddelerini değiştiren 708 numaralı kanunun 6 ncı maddesine şu fıkra ilâve edilmiştir:

(Beş dava vekili bulunmayan yerlerde bu suretle dava vekilliği yapanlardan evvelce Hukuk mektebinde talebe iken askerlik vazifesi dolayısıyla ayrılmaya mecbur olan ve bunlardan muvaffakiyetleri buldukları yerlerin mahkemelerince musaddak olarak vekillik hizmetleri beş yılı dolduranlar Adliye vekâletince gösterilen yeni bir imtihanda kazandıkları takdirde dava vekillerinin sayısı beşi geçse de vekillğe devam edebilirler).

MADDE 2 — Bu kanun hükmü neşri gününden başlar.

MADDE 3 — Bu kanun hükmünü Adliye vekili yerine getirir.

Giresun

H. Tarık

Gümüşane mebusu H. Fehmi ve Kayseri mebusu Sait Azmi Beylerin af kanununa müzeyyel 2/110 numaralı kanun teklifi

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

854 numaralı kanunun birinci maddesi hükümlerine tevfikan heyeti mahsusalarca Devlet hizmet ve müesseselerinde kullanılmamalarına karar verilenlerin avukatlık ve dava vekilliği yapamayacakları 621 numaralı kararlar kabul edilmiş ve bu kararın esbabı mucibesine dayanan 776 numaralı kararlarla memurin kanununun birinci muvakkat maddesi hükümlerine göre tasfiye edilenlerinde avukatlık ve dava vekilliği yapamayacakları karar altına alınmıştır.

Hâkimler ve memurlardan tasfiyeye tâbi tutulanlar arasında sui şöhret sayılması pek tabii olan irtikâp ve irtişa ile şâibedar olanlardan ve memuriyet vazifelerini suiistimal edenlerden başka, ehliyetsizlik gibi nisbî ve takdirî sebeplere ve evvelce manii memuriyet sayılmayan mahkûmiyetlere ve bunlara benzer sebeplere binaen tasfiye edilmiş olanlar da vardır. Bu gibilerden bir kısmı vaktinde Şûrayı devlete idarî dava açarak tasfiye kararını refettirmiş, bir kısmı da Büyük Millet Meclisi

Airzuhal encümeninin kararile tasfiye kararını bozdurmuştur. Gerek mazeret gerek ihmal yüzünden vaktinde Şûrayı devlete ve Büyük Millet Meclisine müracaat edemeyen veya Büyük Millet Meclisine müracaat edipte tetkik sırası gelmeyen bir kısım da mezkûr 776 ve 803 numaralı kararlarla taleplerinin tetkiki ve geçim imkânlarını kaybetmişlerdir. Tasfiye kararlarının mutlak bir surette isabeti iddia edilemeyeceği gibi tasfiye edilenleri heyeti mahsusalarca haklarında Devlet hizmetinde ademi istihdamlarına karar verilenlerle bir tutmak ve cümhuriyetin 10 uncu yıl dönümü münasebetile yapılan aften namuskâr vatandaşları mahrum bırakmak ta doğru olamaz.

Bu sebeplere dayanan işbu teklif lâyihası sonsuz saygılarımızla yüksek huzuruza sunulmuştur. Müstacelen müzakeresini teklif ederiz.

Kayseri
S. Azmi

8 - V - 1934
Gümüşane
H. Fehmi

2330 numaralı af kanununa müzeyyel kanun lâyihası

Madde 1 — Memurin kanununun muvakkat maddesi hükümlerine göre tasfiye suretile memuriyetinden çıkarılanlardan kanunî vasıf ve şartları haiz olanlar avukatlık ve dava vekilliği yapabilirler.

Ancak irtikâp ve irtişa sebeble veya hâkimler kanununun neşrinden sonra memuriyet vazifelerini suiistimalden hapse mahkûm olmaları yüzünden tasfiye edilmiş olanlar yukarıki fıkra hükmünden istifade edemezler.

Tasfiye kararlarında ehliyetsizlikleri sebep gösterilenler usulen imtihan vermedikçe avukatlık ve dava vekilliği yapamazlar.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye vekili memurdur.

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Karar No. 47

Esas No. 2/74,110

7 - VI - 1934

Yüksek Reisliğe

Gümüşane mebusu Hasan Fehmi ve Kayseri mebusu Sait Azmi Beyler tarafından memurin kanununun muvakkat maddesi hükümlerine göre tasfiye suretile memuriyetten çıkarılanların avukatlık veya dava vekilliği yapabilmelerine müsaade verilmesi hakkında 2330 numaralı af kanununa zeyl olmak üzere yapılan kanun teklifi ile Giresun mebusu Hakkı Tarık Bey tarafından Mektebi hukukta talebe iken askere almanlardan, beş dava vekili bulunmayan mahallerde dava vekilliği yapmak üzere kendilerine ruhsatname verilmiş olanların açılacak yeni bir imtihan-da muvaffak oldukları takdirde buldukları mahaldeki dava vekilleri adedi beşi geçse de mesleklerine devam edebilecekleri yolunda yaptığı kanun teklifi encümenimize havale buyurulmakla teklif sahipleri ve Adliye vekili Saracoğlu Şükrü Beyefendi huzurlarile tetkik ve müzakere olundu.

Hasan Fehmi ve Sait Azmi Beylerin istedikleri şey, irtikâp ve irtişa sebebile veya vazifelerini suiistimalden hapse mahkûm olmaları yüzünden tasfiye edilmiş olanlar hariç olmak üzere memurin kanununun muvakkat maddesi hükümlerine göre tasfiye edilmiş olanların avukatlık veya dava vekilliği yapmalarına müsaade verilmesidir.

Avukatlar, keza vazifesinin ifasında kendilerinden vaz geçilmeyecek bir zümre olup, hak ve adaletin tevziinde en büyük yardımı yaparlar. Cümhuriyet devrinin büyük eserlerinden birisi de bu meslekin ehemmiyetini derpiş ederek bilâkaydüşart herkesin bu işi yapmasına müsaade etmemiş ve bu mesleki inzibat ve intizam altına alarak memleketi müttekâmil bir avukatlık sınıfına mazhar eylemek gayesini takip eylemekte bulunmuş olmasındır. Avukatlık kanunu mucibince avukat veya dava vekili olabilmek için ilmî ehliyetten başka manevî vasıflar da aranılmakta olması ve hâkimler kanunu mucibince yirmi sene avukatlık yapanların Temyiz mahkemesine aza olabile-

cekleri ve avukatlıkta geçen müddetin yarısı hâkimlik krdemine zammedileceği cihetle avukatların hâkimlerle bir tutulmuş olması ve Meclisi Âlinin Heyeti mahsusaca bir daha Devlet hizmetinde kullanılmamalarına karar verilenlerin avukatlık dahi yapamayacaklarına karar vermiş olması Cümhuriyet adliyesinde bu meslek için takip olunan gayenin filî eserleridir. Bu cümleden olmak üzere yine geçen sene Meclisi Âli tasfiye suretile memuriyetten ayrılmış olanların dahi avukatlık yapamayacaklarına karar vermiş bulunmaktadır.

Bu vaziyeti göz önünde tutan encümenimiz ehliyetsizliklerinden dolayı memuriyetten çıkarılmış olanların avukatlık veya dava vekilliği yapmalarına müsaade eylemeği her şeyden evvel tutulan yoldan geri dönüş mahiyetinde telâkki eylediği gibi af ancak suçlar hakkında kabili tatbik bir muamele olup âmmenin menfaatleri uğruna bir şahısta bulunması şart kılman ehliyet vasfını bertaraf etmek suretinde tatbiki mümkün olmayacağından af esasına müsteniden kabulü teklif olunan lâyihayı bu noktadan dahi kabul etmek istememiştir.

Böyle olmakla beraber Meclisi Âlinin son defa verdiği karardan mağdur olan vatandaşların vaziyetleri de teemmüle muhtaç bir manzara arz etmektedir.

Avukatlık kanununda memuriyetten azledilmiş olanların cevazı istihdam kararı almadıkça avukat veya dava vekili olamayacaklarına dair mevcut olan hükme istinat ederek tasfiye edilmek suretile memur olmak vasfını zayi eylemiş olanlara ruhsatname verilemeyeceği hakkında Meclisi Âliden çıkan 776 numaralı karardan evvel Adliye vekâletince tasfiye suretile memuriyetten ayrılanların cevazı istihdam kararı almalarına imkân olmadığı mülâhaza edilerek bu gibilerden bir kısmına ruhsatname verildiği ve bu karardan sonra bu ruhsatnamelerin geri alındığı ve böylece ruhsatname alanlar vekâlete başlamış ve bir kısmı senelerce bu meslekte devam ederek vatandaşlar-

